

De Tuin met Stip

Welkom in de Tuin van Stip!

Met deze leskist gaan kinderen samen met Stip en zijn vriendjes op onderzoek.

Ze ontdekken waarom een groene omgeving belangrijk is en wat zij zelf kunnen doen om hun omgeving te vergroenen.

In deze handleiding worden de lesactiviteiten toegelicht en vind je alles wat je nodig hebt voor een geslaagd project!

De Tuin met Stip

Inhoudsopgave

toelichting

- I materialenlijst
- II materialenlijst per activiteit
- III toelichting lesbrief

lessen

omschrijving lessen 1 t/m 7

feest! (les 8)

feest ideeën en groeipapier

bijlagen

1. woordkaarten diertjes en omgeving
2. dierenkaartjes
3. kleine dierenkaarjtes
4. stip en bladeren telkaartjes
5. stip schrijfbladen
6. kijkkaart ware grootte
7. groeipapier
8. uitnodigingen en kleurplaten

I

Materialenlijst bij lespakket De Tuin met Stip

Totaaloverzicht

gebaseerd op een klas van max. 30 kinderen

In de leskist:

- › 15 loeppotjes
- › 5 x 4 zoekkaarten per diergroep (bijen, vlinders, bodemdieren, spinnen)
- › 10 penseeltjes
- › 1 witte grote bak
- › 8 witte kleine bakjes
- › 8 petrischaaltjes
- › bloemenzaadjes
- › groeipapier

Materialen op school (zelf regelen):

- › eventueel zandtafel
- › 6 ondiepe schalen
- › klei (ieder kind een stuk)
- › WC-rolletjes (ieder kind één)
- › ijslollystokjes (ieder kind één)
- › gieter
- › groot dienblad
- › potgrond of aarde
- › natuurlijke materialen (buiten verzamelen met kinderen)

Voorbeelden natuurlijk materiaal om te verzamelen:

- › takjes, mos, houtsnippers,
- › bloemen of andere natuurversiering
- › dennenappels, bladeren, steentjes, noten, grassen etc.
- › aarde, zand, stenen, stuk tegel

Materialenlijst per activiteit

1. Stip en zijn vriendjes!

- › woordkaarten leefomgeving en diertjes
- › kijkplaat digibord
- › loeppotjes (1 per 2 leerlingen)
- › zoekkaarten bodemdieren, bijen en vlinder, spinnen, insecten
- › penseeltjes om het diertje in en uit het potje te halen zonder beschadiging
- › 1 grote witte bak om de dieren tijdelijk in te zetten om ze goed te kunnen bekijken.
- › boekje De Tuin met Stip

2. Maak een tuintje voor Stip!

- › zandtafel en/of platte plastic bakken
- › natuurlijke materialen zoals aarde, zand, stenen, stuk tegel, takjes, bloemen, bladeren (kunnen de kinderen ook zelf verzamelen)
- › petrichaaltje om in te graven (vijver)
- › gieter met water
- › boekje De Tuin met Stip

3. Maak Stip en zijn vriendjes

- › klei
- › natuurlijke materialen, zoals dennenappels, bladeren, takjes, steentjes, noten, grassen, bloemen etc. (de kinderen kunnen die ook zelf verzamelen)
- › boekje De Tuin met Stip

4. Welk dier ben ik?

- › kaartjes met plaatjes van Stip en zijn vrienden woordkaarten
- › boekje De Tuin met Stip

5. Help Stip en zijn vriendjes aan eten en drinken

Eten voor insecten - benodigdheden:

- › WC-rolletjes (1 per kind+1 voorbeeld)
- › potgrond of aarde
- › bloemenzaadjes (biologisch)
- › ijsslollystokjes (1 per kind+1 voorbeeld)
- › schaar, pen, lijm
- › groot dienblad met rand, waar de tuintje op kunnen staan totdat ze naar buiten mogen

Drinken voor insecten - benodigdheden:

- › grote ondiepe schaal (voor elk groepje 1)
- › steentjes (verzamelen)
- › takjes, mos, houtsnippers, evt. kunnen de kinderen dit zelf verzamelen op of rond het schoolplein
- › Evt. bloemen of andere natuurversiering (bijv. dennenappels)

6. Beweeg als een dier : rijmrun

- › kaartjes met de dieren of krijgt om de dieren te tekenen op het plein
- › boekje De Tuin met Stip

7.1. Hoe groot zijn de diertjes nou echt?

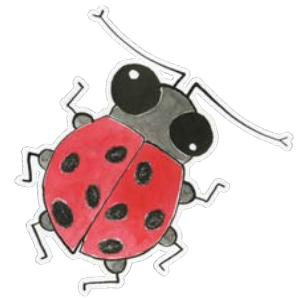
- › kijkkaart diertjes ware grootte
- › boekje De Tuin met Stip

7.2. Tel de stippen van Stip

- › stip en bladeren telkaartjes

7.3. Vormen van dieren

- › Werkblad met schrijfpatronen gebaseerd op de dieren in het boekje, potloden/kan gecombineerd worden met kleurplaten

De Tuin met Stip

Doelgroep: Groep 1, 2, 3 & 4

TOELICHTING LESBRIEF

Het doel van de lessen is bereikt als kinderen begrijpen hoe belangrijk een groene omgeving is en dit in hun eigen woorden kunnen vertellen. Ze ontdekken ook wat ze zelf kunnen doen om hun (versteende) omgeving te vergroenen.

Er zijn 7 inspirerende lesactiviteiten en een afsluitend Natuurfeest met Stip. Taal, spelling en rekenen komen aan bod in meerdere activiteiten, en er is een buitenles op het plein. Daarnaast zijn er creatieve lessen.

De leerkracht kan losse lessen kiezen of er een uitgebreider project van maken. Les 1 'Stip en zijn vriendjes' is de hoofd-les. In groep 1/2 passen de lessen goed binnen thema's zoals wonen, seizoenen en kleine beestjes.

Elke les begint met het voorlezen van 'De Tuin met Stip' of een verwijzing naar dit verhaal. Als extra zijn er Stip-kleurplaten en uitnodigingen om te printen.

De Tuin met Stip

concept & uitgever Anneke van Veen

ontwerp & illustratie ©Merike van de Vijver

Dit lespakket is ontworpen en geïllustreerd door

Merike van de Vijver

in opdracht van

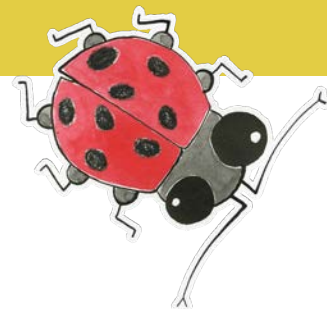
Lesontwikkeling en teksten van
Milieueducatie Den Haag en:

Stip en zijn vriendjes!

Kinderen leren over de leefomgeving van dieren en gaan buiten op zoek naar dieren.

locatie

Binnen en op het schoolplein

tijdsduur

60 minuten

organisatie

Klassikaal en in tweetallen

doelen

Aan het eind van de les:

- › weten de kinderen wat een fijne leefomgeving is voor de diertjes en waarom;
- › kunnen de kinderen diertjes herkennen;
- › kunnen de kinderen goed observeren;
- › weten de kinderen dat er meer diertjes op een groene plek zijn dan op een versteende plek.

Benodigdheden

- › woordkaarten omgeving en diertjes
- › kijkplaat leefomgeving (digibord)
- › loeppotjes (1 per 2 leerlingen)
- › zoekkaarten bodemdieren, bijen, vlinders en spinnen
- › 10 penseeltjes om het diertje in en uit het potje te halen zonder beschadiging
- › 1 grote witte bak om de diertjes tijdelijk in te zetten om ze goed te kunnen bekijken.
- › boekje De Tuin met Stip

Achtergrondinformatie

Dieren hebben een plek nodig waar eten en drinken aanwezig is. En waar ze kunnen schuilen om te rusten of zich te verstoppen voor een vijand. Waar ze op warme dagen lekker koel zitten en bij regen fijn droog. Een plek met alleen maar tegels is hier niet geschikt voor.

Introductie

Lees het boekje De Tuin met Stip voor. Vraag aan de kinderen wat de dieren de fijnste tuin vonden en waarom (eten, drinken, schuilplaats).

Bespreek vervolgens de kijkplaat van de dieren in hun leefomgeving. Laat deze op het digibord zien. Per diertje kan het volgende benoemd worden:

- › Vogels zitten graag in een boom
- › Lieveheersbeestjes op planten en struiken
- › Egels verstoppen zich onder bladeren/takkenhoop

voorbereiding

- › Zet de kijkplaat klaar op het digibord.
- › Leg de woordkaarten en kleine dierenkaartjes klaar in de klas.
- › Leg buiten de zoekkaarten, loeppotjes, kwasten en de witte bak klaar.

tips

- › Diertjes kun je ook zoeken door aan een tak of struik te schudden en er een laken of paraplu onder te houden.
- › Leg een paar dagen van tevoren een stukje tapijt op de aarde, dit wordt vochtig en er zullen diertjes onder gaan zitten.

- › Bijen op de bloemen
- › Vlinders op bloemen of struiken met bloemen
- › Kikkers in de buurt van water
- › Wormen in een stuk aarde maar ook in het gras

Activiteit

Begin klassikaal binnen in het lokaal. Pak de woordkaarten erbij. Vertel dat de kinderen hier de plekken zien waar de diertjes leven. Gebruik de kleine dierenkaartjes of de woordkaarten van de diertjes en leg met elkaar de diertjes bij de juiste leefplekken.

Ga vervolgens met de klas naar buiten. Neem de woordkaarten mee en ga op het schoolplein op zoek naar de verschillende leefplekken van de diertjes. Welke vinden jullie op het schoolplein en welke niet? Bespreek met elkaar wat je ziet en wat er fijn is voor de diertjes. Waar zou nog wel meer van mogen zijn op ons schoolplein?

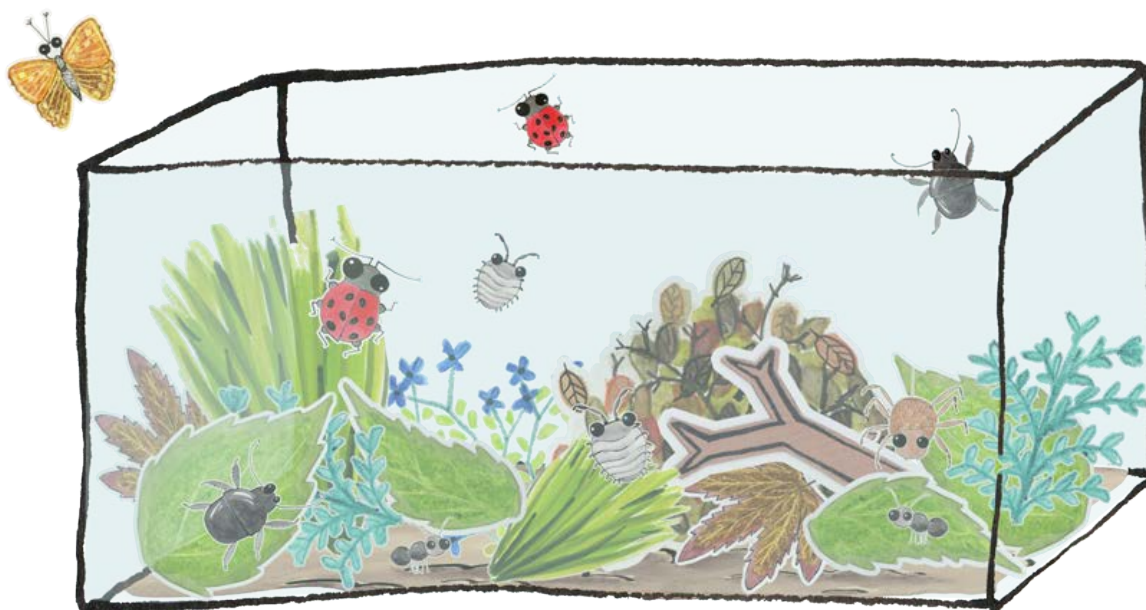
Ga nu kijken tussen de leefplekken die jullie hebben gevonden. Zien jullie kleine diertjes kruipen, vliegen of springen? Geef de kinderen de opdracht ook eens op de tegels te zoeken naar kleine diertjes, hebben de kinderen daar diertjes gezien?

Roep de klas weer bij elkaar. Laat zien hoe je een klein diertje voorzichtig in een loeppotje kan doen met een penseeltje. Leg uit dat de kinderen heel voorzichtig moeten zijn om het diertje geen pijn te doen. Verdeel de groep in tweetallen en geef ieder groepje een loeppotje, penseel en zoekkaart. Als de kinderen een diertje hebben mogen ze deze ook in de witte bak loslaten om beter te bekijken. Neem aan het eind enkele diertjes mee naar binnen in de witte bakken. Zorg ervoor dat de kinderen de overige diertjes weer terugzetten waar ze deze gevonden hebben.

Afsluiting en reflectie

- › Bespreek in de klas op welke locatie ze de meeste
- › beestjes hebben gevonden en waarom. Bekijk de dieren in de bakken.
- › Vraag ook aan de kinderen welke diertjes ze gevonden hebben.
- › Neem de tijd om uitleg te geven over de kleuren, de vormen, hoe ze bewegen.

Ontwerp een tuintje voor Stip!

De kinderen leren wat dieren nodig hebben en maken een tuintje in het zand.

locatie

Buiten (neem spullen mee) of binnen

tijdsduur

40 minuten

organisatie

Tweetallen of grotere groepjes.

doelen

Aan het eind van de les:

- › weten de kinderen hoe de ideale tuin voor de diertjes eruit ziet;
- › weten de kinderen dat water een belangrijk onderdeel is van leefomgeving;
- › weten de kinderen dat groen ervoor zorgt dat water in de bodem kan wegzakken.

Benodigdheden

- › zandtafel en/of platte plastic bakken
- › natuurlijke materialen zoals aarde, zand, stenen, stuk tegel, takjes, bloemen, bladeren (kunnen de kinderen ook zelf verzamelen)
- › petrischaaltjes om in te graven (vijver)
- › gieter met water
- › boekje De tuin met Stip

Achtergrondinformatie

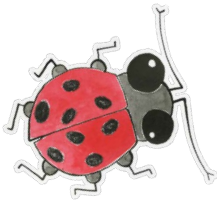
Een stenige omgeving is niet goed voor dieren. Om het aantrekkelijk te maken moeten er planten, water, voedsel voor de dieren, schuilplekjes zijn en een plek om kleintjes te krijgen. Wij kunnen dieren helpen om een fijne leefomgeving te maken door voor ruimte, planten en water te zorgen.

De kinderen kunnen met natuurlijke materialen een eigen tuintje maken en het verhaal van Stip en zijn vrienden erbij vertellen. Wat gebeurt er als je op tegels waterdruppeltjes laat vallen? En wat gebeurt er als je water giet op de aarde? Als de grond erg aangestampt is dan zal er weinig inzakken, maar anders volop. Doe deze test buiten op het schoolplein.

Introductie

Lees het boekje De Tuin met Stip voor, of herhaal kort waar het boekje over ging.

Bespreek met de kinderen waarom dieren in een stenen tuin niet kunnen leven: er is geen eten, geen drinken, geen plek om te schuilen of hun kleintjes te krijgen en verzorgen.

Vertel hoe de kinderen zelf dieren kunnen helpen in hun eigen tuin of op het schoolplein.

Vandaag mogen ze hun eigen tuin ontwerpen! Leg uit dat ze een minituintje gaan maken waar Stip en de vriendjes fijn kunnen leven. Vertel welke materialen ze hiervoor mogen gebruiken.

voorbereiding

- › Zet de zandtafel of de bakjes per groepje klaar.
- › Verzamel natuurlijke materialen buiten of leg die klaar.

Activiteit

Wanneer de kinderen zelf materiaal gaan verzamelen: reken wat extra lestijd en geef aan waar de kinderen mogen zoeken. Willen ze iets wat nog aan een levende boom/plant vast zit? Eerst aan de leerkracht vragen (bijv: een blaadje plukken van een heg mag, of een bloemetje uit het gras. Een mooie, grote bloem uit een tuin niet).

Geef ieder groepje/tweetal een bak met aarde of zand en een petrischaaltje om in te graven. Stimuleer de kinderen een mooie tuin te maken met paadjes, bloemen, takken etc.

Variatie groep 1/2: maak samen een grote tuin met de zandtafel in het midden van de kring.

Afsluiting en reflectie

- › Vraag enkele kinderen iets over hun tuin te vertellen.
- › Bespreek met de kinderen hoe de tuin(tjes) eruitzien en stel enkele vragen zoals: zouden Stip en zijn vriendjes hier fijn kunnen leven? Waarom? Liggen er ook nog stenen in de tuin? Hoe ziet jouw tuin/balkon thuis eruit? Wat zou je kunnen veranderen om meer dieren te lokken?
- › Giet met de gieter een beetje water op de stenen. Wat gebeurt er? Giet daarna een beetje water op zand/aarde. Zie je verschillen? Hoe komt dat?
- › Laat kinderen vertellen wat een diertje kan doen in hun eigen tuin: eten, drinken, lopen, schuilen, huisje maken.

Maak Stip en vriendjes!

De kinderen leren hoe je verschillen tussen dieren kunt zien en een dier van natuurlijke materialen maken.

locatie

Buiten

evt. een deel binnen

tijdsduur

40 minuten

organisatie

Individueel/groepjes

doelen

Aan het eind van de les:

- › weten de kinderen hoe de verschillende diertjes eruitzien;
- › kunnen de kinderen goed observeren en tellen;
- › kunnen de kinderen kleuren herkennen;
- › hebben de kinderen kennis gemaakt met reflecteren door te kijken naar en te praten over eigen werk en dat van anderen.

Benodigdheden

- › voor ieder kind een stuk klei
- › natuurlijke materialen, zoals dennenappels, bladeren, takjes, steentjes, noten, grassen, bloemen etc. (de kinderen kunnen die ook zelf verzamelen)
- › boekje De Tuin met Stip

Achtergrondinformatie

Je kunt dieren herkennen aan hun uiterlijke kenmerken. De belangrijkste eigenschappen om kleine dieren, zoals die uit het boekje van Stip, te herkennen, zijn: vorm, aantal pootjes, kleur, aantal ogen, sprieten etc.

Introductie

Lees het boekje De Tuin met Stip voor of herhaal kort waar het boekje over ging. Vraag de kinderen welke dieren in het boekje voorkomen. Stel daarna vragen over de kenmerken van de dieren. Bijv: welke dieren hebben vleugels om mee te vliegen? Welk dier is groen? Welk dier woont in de aarde? Vertel de kinderen dat zij vandaag zelf een dier gaan maken. Ze mogen zelf bepalen hoe het eruit ziet: hoeveel pootjes, welke kleur, wel of geen vleugels. Eerst mogen ze daarvoor buiten materiaal gaan verzamelen (bladeren, takjes, gras etc).

voorbereiding

- › Klei klaarleggen.
- › Buiten een plek uitzieken waar veel natuurlijke materialen zijn.

tips

- › Gebruik (gedroogde) besjes, kleine steentjes of stukjes hout voor de oogjes (geen plastic).
- › Je kunt de kinderen de opdracht geven om een dier uit het boekje 'De Tuin met Stip' te maken.

Activiteit

Ga naar buiten en geef de kinderen ongeveer 5/10 minuten de tijd om materiaal te verzamelen. Als het niet regent, blijf dan lekker buiten en deel de stukken klei uit. Bij slecht weer kan deze activiteit ook binnen gedaan worden. Dan maken de kinderen mooie kunstwerken. Als ze klaar zijn, mogen ze een naam voor hun dier bedenken. Als ze dat al kunnen, schrijven ze de naam op een stukje papier en leggen ze deze bij hun diertje.

Afsluiting en reflectie

- › Praat met elkaar over de gemaakte kunstwerken en bekijk goed wat voor materialen er gebruikt zijn.
- › Tel met elkaar hoeveel vleugels/stippen/pootjes een dier heeft.
- › Wat voor kleuren hebben de dieren?

Welk dier ben ik?

De kinderen leren goed te kijken naar de kenmerken van de dieren en daar vragen over te stellen.

locatie

Buiten of binnen

tijdsduur

25 minuten

organisatie

Klassikaal/groepjes/
mix en ruil

doelen

Aan het eind van de les:

- › weten de kinderen dat er meerdere dieren in een leefomgeving samenleven;
- › kunnen de kinderen goed observeren en letten op details;
- › kunnen de kinderen goed uitleg geven;
- › begrijpen de kinderen wat een ander uitlegt door actief te luisteren.

Benodigdheden

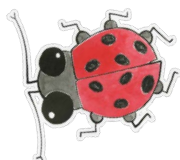
- › kaartjes met plaatjes van Stip en zijn vrienden en/of woordkaarten
- › boekje De Tuin met Stip

Achtergrondinformatie

In een tuin kunnen heel veel verschillende dieren wonen. Niet alleen de dieren uit het boekje met Stip, maar ook andere soorten vogels (koolmees, mus, roodborstje, halsbandparkiet, kauw etc), andere insecten (hommels, kevers, mier) of andere kleine beestjes (pissebed, muis, pad). Hoe meer planten en bomen, hoe meer dieren zich er thuis kunnen voelen.

Introductie

Lees het boekje De Tuin met Stip voor of herhaal kort waar het boekje over ging. Bespreek welke verschillende dieren erin voorkomen en hoe ze eruitzien. Vraag de kinderen of ze nog meer dieren kunnen noemen die in tuinen wonen. Leg uit dat ze 'Wie ben ik?' gaan spelen. Vertel dat de kinderen heel goed moeten kijken naar de dieren. Hoe zien de dieren eruit? Hoeveel poten/vleugels/stippen hebben ze? Welke vorm heeft het diertje?

voorbereiding

- › Woordkaarten klaarleggen of dierenkaartjes kopieëren.
- › Aantal is afhankelijk van de werkvorm.

tips

- › Varieer in beschrijving. Je kunt bijvoorbeeld ook uitleggen in wat voor omgeving het dier graag leeft (kikker in de buurt van een vijver).

Activiteit

'Wie ben ik' kan in drie verschillende vormen gespeeld worden. Kies welke voor jouw groep het beste werkt.

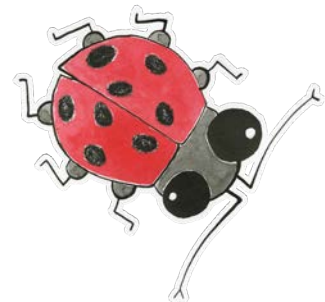
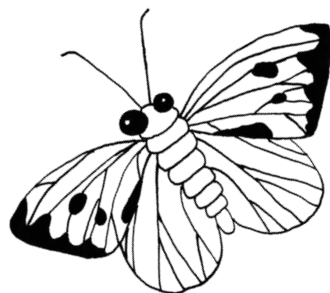
Klassikaal: De leerkracht beschrijft een dier en de kinderen raden welk dier het is. Laat kinderen eventueel ook vragen stellen.

Mix en ruil: Ieder kind krijgt een plaatje of woordkaart. De kinderen lopen door elkaar en zoeken een maatje. Het ene kind beschrijft zijn dier en de ander raadt. Allebei geraden? Ruil van kaartjes en zoek een nieuw maatje.

In groepjes: Één kind pakt een plaatje/woordkaart en kijkt hier niet naar. De rest van het groepje bekijkt het kaartje. Het kind dat niet heeft gekeken moet raden welk dier het is door vragen te stellen zoals: heb ik stippen? Ben ik rood?

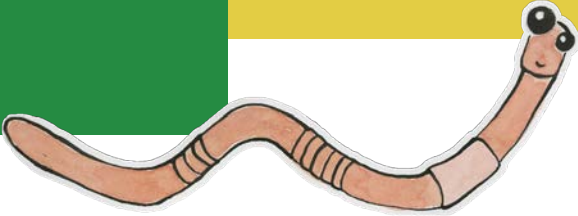
Afsluiting en reflectie

- › Benoem dat alle dieren die ze zo goed hebben geraden hebben ruimte, groen, water en schone lucht nodig. Ze houden allemaal van een 'groene' tuin.
- › Vraag welke dieren ze allemaal tegen zijn gekomen.
- › Vraag de kinderen welke van deze dieren ze weleens in het echt gezien hebben en laat ze daar iets over vertellen.

Help Stip en zijn vriendjes aan eten en drinken!

Kinderen leren wat insecten eten en drinken én hoe zij hier voor kunnen zorgen in hun tuin/op hun schoolplein.

locatie

Binnen en buiten

tijdsduur

40 minuten

organisatie

Individueel/groepjes/
klassikaal

doelen

Aan het einde van de les:

- › weten de kinderen dat zij, als mens, invloed hebben op de natuur en het landschap;
- › weten de kinderen hoe met zorg om te gaan met dier en natuur;
- › weten de kinderen dat meer dieren in je tuin komen als er water en voedsel is;
- › hebben de kinderen hun fijne motoriek verbeterd.

Benodigdheden

eten voor insecten

- › WC-rolletjes (1 per kind+1 voorbeeld)
- › potgrond of aarde
- › bloemenzaadjes
- › ijslollystokjes (1 per kind+1 voorbeeld)
- › schaar, pen, lijm
- › groot dienblad met rand, waar de tuintjes op kunnen staan totdat ze naar buiten mogen

drinken voor insecten

- › ondiepe schalen (1 voor elk groepje of 1 klassikaal)
- › stenen
- › takjes, mos, houtsnippers, evt. kunnen de kinderen dit zelf verzamelen op of rond het schoolplein
- › Evt. bloemen of andere natuurversiering (bijv. dennenappels)

Achtergrondinformatie

Dieren kunnen niet overleven in een stenige tuin. Ze hebben eten en drinken nodig. Mensen kunnen de dieren helpen om te overleven in de stedelijke omgeving. En dat is helemaal niet moeilijk! Door de juiste keuzes te maken en bijv. tegels in te ruilen voor ruimte voor bodemdiertjes en plantjes, zodat er genoeg eten en is voor de dieren. Ook belangrijk is dat de eet- en drinkplek veilig is.

voorbereiding

- › Verzamel de materialen en leg klaar.
- › Bedenk of je een tuintje met zaadjes of een drinkschaal gaat maken.
- › Maak zelf alvast een voorbeeld.

Introductie

Lees het boekje De Tuin met Stip voor of herhaal kort waar het boekje over ging.

Leg uit dat dieren ook eten en drinken. Vraag aan de kinderen of ze een idee hebben wat deze dieren eten of drinken.

Omdat er in de stad vaak weinig eten en drinken te vinden is, gaan de kinderen de dieren een handje helpen. Ze gaan een mini tuintje maken dat ze later (als de plantjes gegroeid zijn) buiten in de grond kunnen zetten. Dan kunnen Stip, Bij en Vlinder lekker van de bloemen eten en hebben Worm en Merel een leuke schuilplek. Zelfs Egel zou daar tussen de bloemetjes kunnen gaan liggen en schuilen.

Activiteit

eten voor de dieren*

Leg stap voor stap uit hoe de tuintjes gemaakt worden:

- › Knip de wc rol in aan de onderkant en vouw en plak deze dicht.
- › Vul de WC-rolletjes met aarde.
- › Plant er een paar zaadjes in
- › Schrijf de naam van het kind op een ijslolly stokje en prik dit in het tuintje.
- › Zet alle tuintjes op een groot dienblad met een rand.

drinken voor de dieren

Leg stap voor stap uit hoe een drinkschaal gemaakt wordt:

- › Vul de ene helft van de schaal met stenen, deze zorgen ervoor dat insecten niet verdrinken.
- › Vul de rest van de schaal met mos, takjes en houtsnippers, leg er ook een paar tussen de stenen.
- › Je kunt de schaal extra mooi maken met bloemen of andere natuurversiering.
- › Vul de schaal met water tot de stenen net niet onder water staan.
- › Plaats de drinkschaal op een beschutte plek op het schoolplein en vul hem regelmatig bij.

*voorjaar/zomer. Voor alternatieven zie [tips](#).

Afsluiting en reflectie

- › Bekijk de tuintjes. Vertel de kinderen dat de tuintjes buiten geplant kunnen worden als de plantjes ong. xx cm gegroeid zijn. Zodat Stip en zijn vrienden eten en een schuilplek hebben. Buiten zullen er dan mooie bloemen aan komen.
- › Bekijk de drinkbakken. Vertel dat mos water vasthoudt, waardoor zelfs de kleinste insecten gemakkelijk kunnen drinken. Ze kunnen op de takjes en steentjes gaan zitten en drinken.
- › Welke dieren uit het boekje Stip kunnen nu op het schoolplein leven? Kikker niet: waar dan wel (sloot in de buurt?).
- › Vraag de kinderen of ze ervoor willen zorgen dat de plantjes water krijgen en de drinkbakken gevuld blijven.

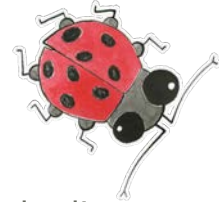
tips

- › Ga de weken daarna regelmatig kijken bij de plantjes en de drinkbakken. Zijn er wel eens insecten? Welke soorten? Laat het tuintje ook in andere seizoenen staan! Rommelig is niet erg, laat ook uitgebloeide bloemen staan. Dat is fijn voor de vogels en insecten en voor bloemen volgend jaar.
- › Je kan dit afhankelijk van de seizoenen anders aankleden: in de winter maak je pindaslingers of WC-rolletjes met vogelzaadmix (hang het WC-rolletje aan een touwtje, rol het in pindakaas en doop het in vogelzaadmix). In de herfst kan je bollen planten voor de insecten. Je kunt er ook voor kiezen om de gezaaide tuintjes binnen te laten staan tot het voorjaar.

Beweeg als een dier!

Rijmrun: Kinderen leren rijmen op de verschillende diersoorten en doen hun bewegingen na.

locatie

Buiten

tijdsduur

30 minuten

organisatie

Individueel

doelen

Aan het einde van de les:

- › weten de kinderen hoe de dieren bewegen;
- › hebben de kinderen actief bewogen;
- › kunnen de kinderen aandachtig en bewust luisteren;
- › kunnen de kinderen rijmen.

Benodigdheden

- › kaartjes met de diertjes of krijt om de dieren te tekenen op het plein
- › boekje De Tuin met Stip

Voor de leerkracht

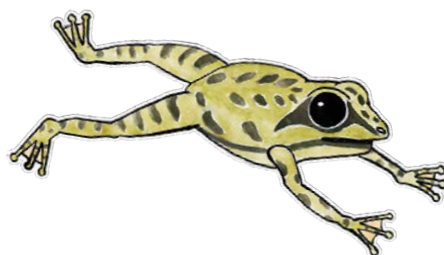
- › De woorden Stip, Kikker, Worm, Egel, Bij en Merel zijn kort en duidelijk voor de kinderen.
- › De leerkracht bedenkt rijmwoorden en de kinderen moeten naar het bijbehorende woord rennen/springen/hinkelen etc

Introductie

Lees het boekje De Tuin met Stip voor of herhaal kort waar het boekje over ging. Bespreek met de kinderen hoe deze dieren zich bewegen. Vraag bij enkele bewegingen of een kind dat voor wil doen.

Daarna bespreek je de rijmwoorden en geef een paar voorbeelden.

Vertel dat jullie buiten de rijmrun gaan doen.

voorbereiding

- › Kies welke dieren, materialen, locaties je op het plein wilt maken (met kaartjes of stoepkrijt).
- › Verzamel de materialen
- › Denk na over de korte rijmopdrachten die je wilt gebruiken. Maak de kaartjes met de verschillende dieren en hang die op of teken samen met de kinderen met krijt de dieren op het plein.

tips

- › Evt. aanvullen met opdrachten als: ren naar het rode dier of vlieg naar een dier met vleugels.

Activiteit

Laat de kinderen lekker bewegen door steeds korte opdrachten te geven:

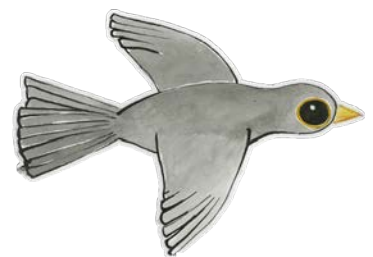
- › kruip naar een dier dat rijmt op vorm (worm)
- › vlieg naar en dier dat rijmt op kerel (merel)
- › spring naar een dier dat rijmt op tikker (kikker)
- › ren naar een locatie die rijmt op geklater (water)
- › huppel naar een dier dat rijmt op schommel (hommel)
- › hinkel naar iets dat rijmt op dolk (wolk)

etc.

Laat een aantal kinderen ook opdrachten bedenken.

Afsluiting en reflectie

- › Afsluiting en reflectie: Bespreek de rijmwoorden na, kennen de kinderen nog meer rijmwoorden voor andere dieren? Zouden die ook in de tuin bij Stip wonen?

Schrijf en reken met Stip!

Onderstaande lesactiviteiten met Stip dragen bij aan taal- en rekendoelen.

locatie

Buiten op het schoolplein

tijdsduur

30-45 minuten

organisatie

Klassikaal en in tweetallen

doelen

Aan het einde van de les:

- › weten de kinderen hoe groot de verschillende diertjes zijn;
- › kunnen de kinderen sorteren op grootte;
- › begrijpen de kinderen rekentaal zoals 'langste', 'groter dan' of 'even groot als'.

voorbereiding

- › Leg de kijkkaart klaar en bedenk wat opdrachten die je de kinderen kan geven.

Hoe groot zijn de diertjes nou echt?

Benodigheden

- › kijkkaart dieren ware grootte
- › boekje De tuin met Stip

Introductie

Lees het verhaal over Stip en zijn vriendjes. Bespreek dat verschillende diertjes, verschillende behoeftes hebben. Sommige diertjes zijn heel klein en hebben misschien minder eten nodig en een kleinere schuilplaats. Andere dieren zijn groter en eten meer, hebben een groter huisje nodig. Vandaag gaan we onderzoeken hoe groot de beestjes zijn. Introduceer en bespreek de kijkkaart.

Activiteit

Bekijk buiten de kaart met de dieren op ware grootte. Geef opdrachten zoals:

- › zoek steentjes die even groot zijn als Stip;
- › zoek een tak die groter is dan Merel;
- › zoek takken voor een nestje voor Merel en leg ze van klein naar groot;
- › zoek het grootste blad dat je kunt vinden.
- › etc.

Afsluiting en reflectie

Deel met elkaar wat de kinderen hebben ontdekt en gevonden. Laat ze als afsluiter met elkaar een rij maken waarin de kinderen van groot naar klein staan. Laat ze zoveel mogelijk zelf meten en overleggen.

locatie

Binnen

tijdsduur

30 minuten

organisatie

Individueel/tweetallen

doelen

Aan het einde van de les:

- › kunnen de kinderen tellen en de aantallen koppelen aan het juiste getal;
- › hebben de kinderen geoefend met bepaalde rekendoelen.

voorbereiding

- › Kopieer de werkbladen met Stip en de stippen uit, en de bladeren met nummers.
- › Knip of snijdt de kaartjes uit.

Benodigheden

- › Stip en bladeren telkaartjes

Introductie

Laat de kaartjes aan de kinderen zien en tel samen een aantal stippen. Leg uit wat de kinderen gaan doen.

Activiteit

Laat de kinderen de juiste Stip met stippen bij het juiste blad met cijfer leggen.

Variatie voor groep 3/4: schrijf het juiste getal bij Stip en zijn stippen, maak sommen of maak de tafel van 2 door alle getallen of stippen die bij de tafel horen bij elkaar te leggen.

locatie

Buiten/binnen

tijdsduur

30 minuten

organisatie

Individueel

doelen

Aan het einde van de les:

- › weten de kinderen waar deze dieren leven/wat ze eten/hoe ze bewegen;
- › hebben de kinderen hun fijne motoriek verbeterd;
- › hebben de kinderen geoefend met schrijven en letters.

voorbereiding

- › Kopieer de werkbladen laat de kinderen zelf het schrijfblad en een kleurpotlood kiezen.

Benodigdheden

- › Werkblad met schrijfpatronen gebaseerd op de dieren in het boekje, kan gecombineerd worden met kleurplaten (klaaropdracht).

Introductie

We gaan de dieren helpen om hun huisje/hun eten te vinden en we leren lettervormen te maken. Bespreek de schrijfbladen en de plaatjes die erop staan.

Activiteit

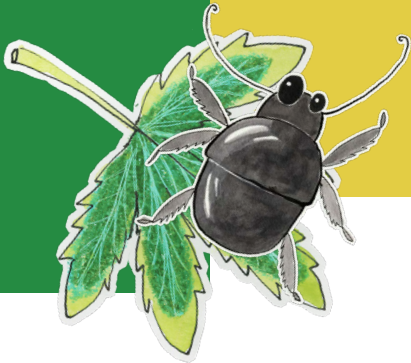
Leg uit dat de kinderen met kleurpotlood de stippelpatronen gaan volgen.

Extra voor groep 3/4: oefen met de beginletters van de dieren of dicteer stip en zijn vrienden en laat de kinderen ze opschrijven in een schrijfschrift.

Feest met Stip!

Afsluiten met 'De Tuin met Stip' tuinfeest.

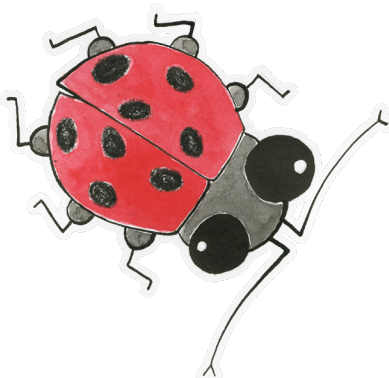
Afsluiting de Tuin met Stip

Na de laatste les kan je ervoor kiezen om het thema met de kinderen feestelijk af te sluiten. Gebruik het groeipapier uit de leskist! Deze mogen jullie houden en gebruiken.

Kies een plekje op het schoolplein waar alleen tegels zijn en haal deze met je klas weg: maak zelf een tuintje voor Stip met het groeipapier! Let op dat de plek niet de hele dag in de volle zon staat. Tussen mei en oktober kan je het groeipapier direct buiten planten. Binnen kan het het hele jaar.

Hoe groeit het groeipapier?

- › Maak het groeipapier écht nat. Zo nat dat het papier kan oplossen en de zaadjes kunnen ontkiemen.
- › Leg er nu een dun laagje aarde (potgrond) op, ongeveer 1 tot 1,5 cm.
- › Water! Geef het groeipapier aan het begin elke dag water, het liefst met een spuitfles. Zo wordt het water gelijkmatig verdeelt.
- › Wanneer je de eerste plantjes ziet, ongeveer na een week, hoef je niet meer elke dag water te geven. Hou de plantjes goed in de gaten en zorg ervoor dat het altijd goed nat is.

Knutselen (suggesties)

- › Laat kinderen van karton een 'Stip en zijn vrienden' kostuum of hoofdband maken. Je kunt hierbij denken aan vlindervleugels, voelsprietten, kikkerogen etc.
- › Print de kleurplaten uit en laat de kinderen deze vullen met natuurlijke materialen die ze buiten vinden. Ze kunnen hiervoor plakgum of lijm gebruiken.
- › Maak confetti of vlaggetjes van bladeren en bloemen. Je kunt hiervoor perforators gebruiken of voor dikkere materialen een schaar.

Tuintje op het schoolplein

- › Bescherm het tuintje en maak mooie bordjes voor de andere kinderen om goed op te letten.
- › Organiseer een officiële opening van de schooltuin en nodig de school en ouders uit met de uitnodigingen uit de bijlage.
- › Als er veel enthousiasme is vanuit de school/ouders kan je daar ook een actie aan verbinden om echt handen uit de mouwen te steken en een groene activiteit op het plein te organiseren. Of zelfs een eigen moestuin in bakken beginnen.
- › Leg de ouders uit waarom groene tuinen fijn zijn voor mens en dier. Een groene tuin is levendig door meer dieren, kleurrijk door bloemen en planten, gezonder en koeler in de zomer en droger bij buien. Wat goed is voor Stip is goed voor iedereen.

Stip geeft een (tuin)feestje!

KOM JE OOK?

wanneer

waar

van tot

extra

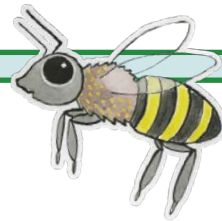
groetjes,

Stip geeft een (tuin)feestje!

KOM JE OOK?

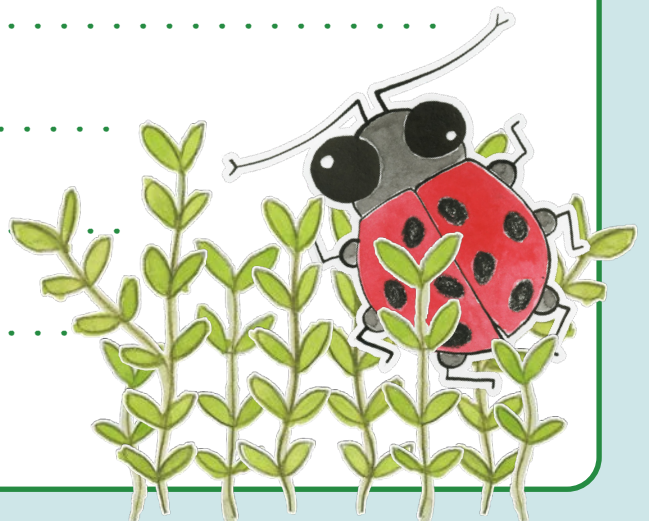
wanneer

waar

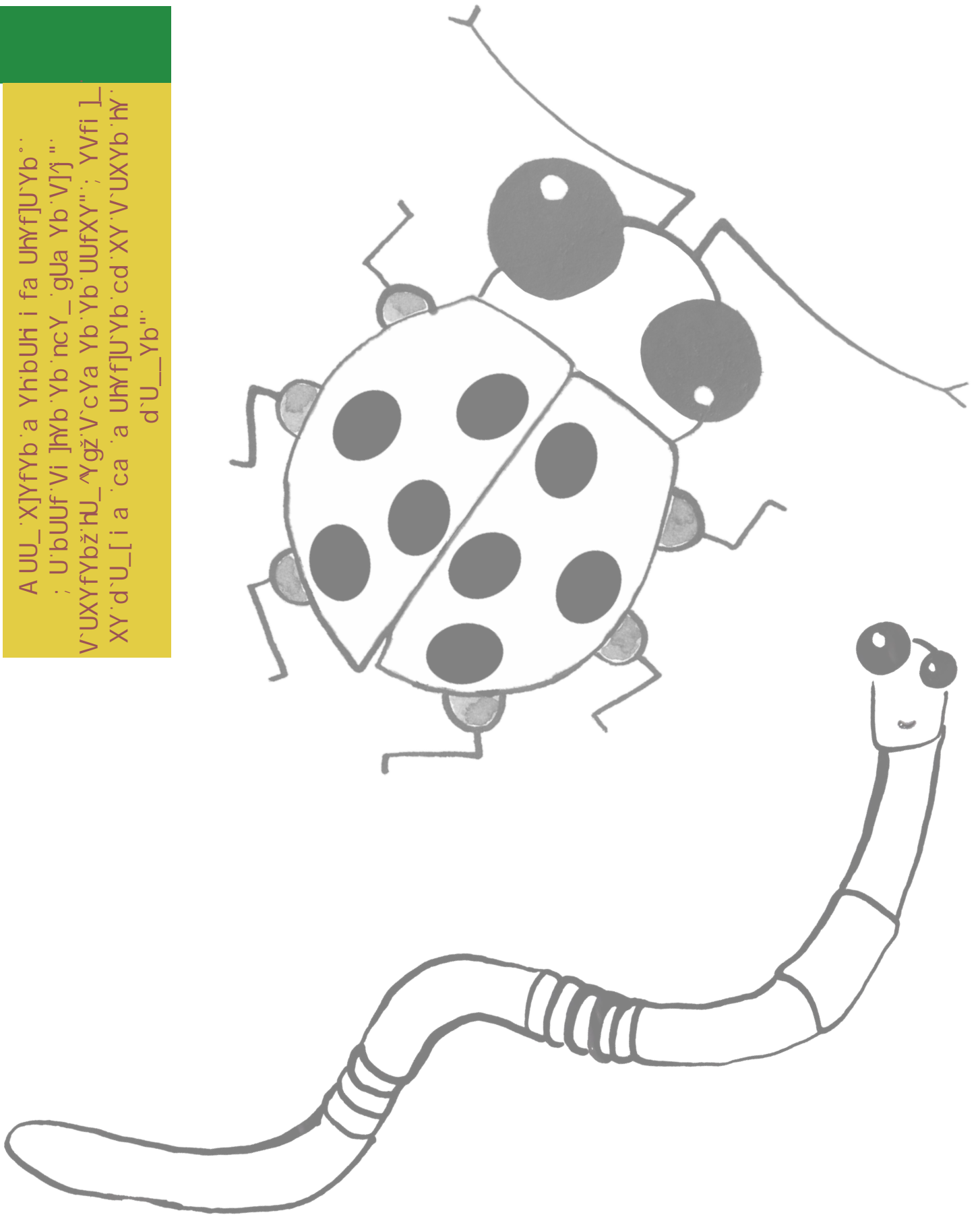
van tot

extra

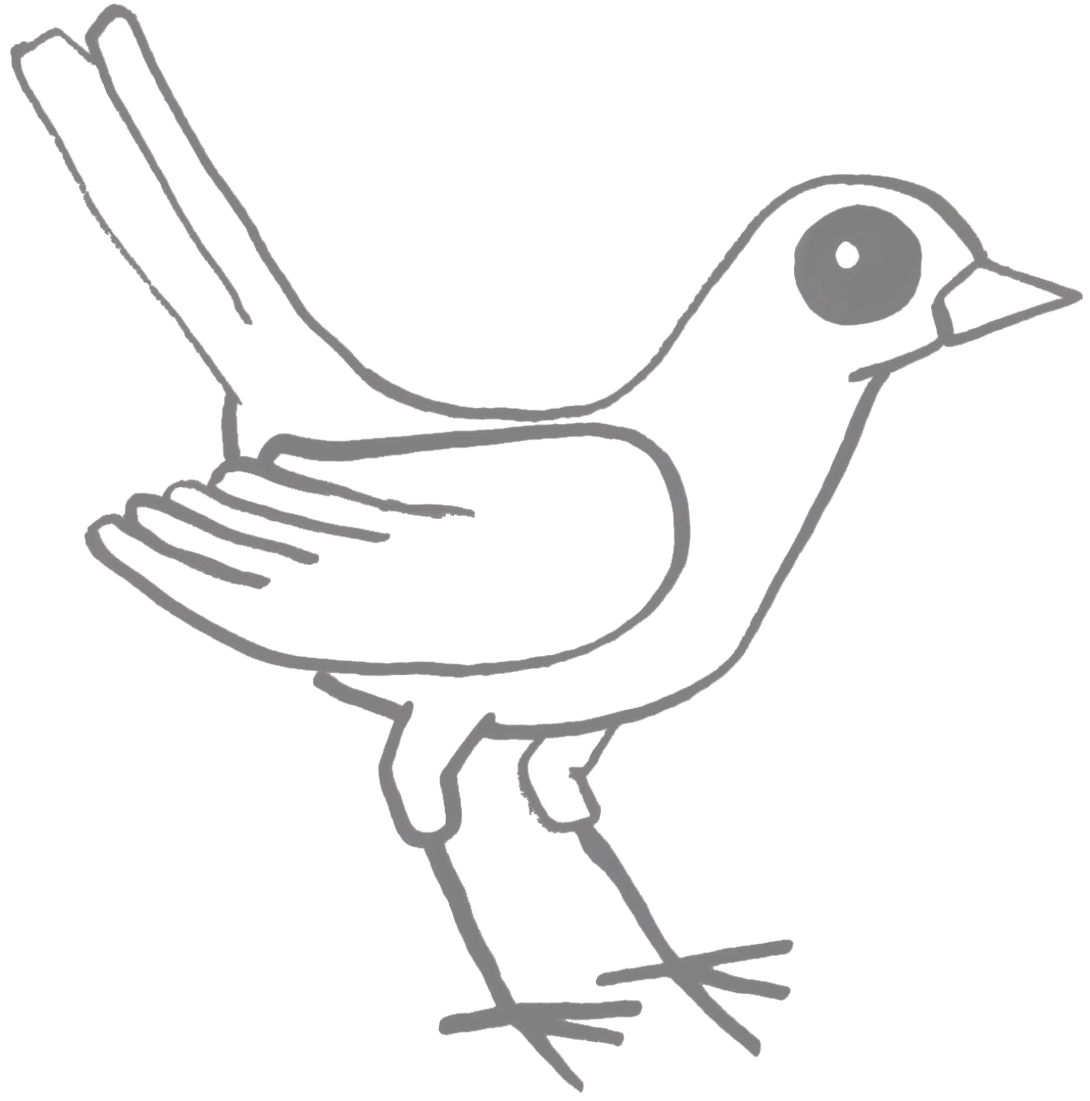
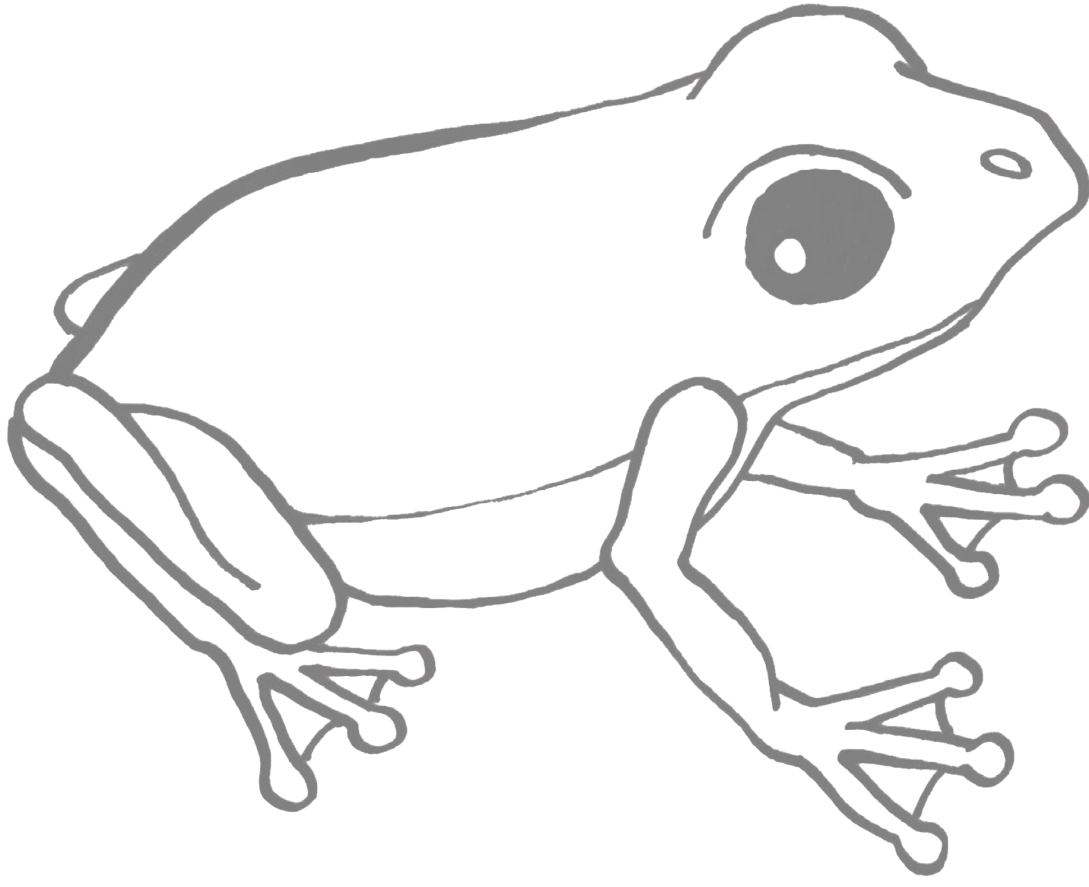
groetjes,

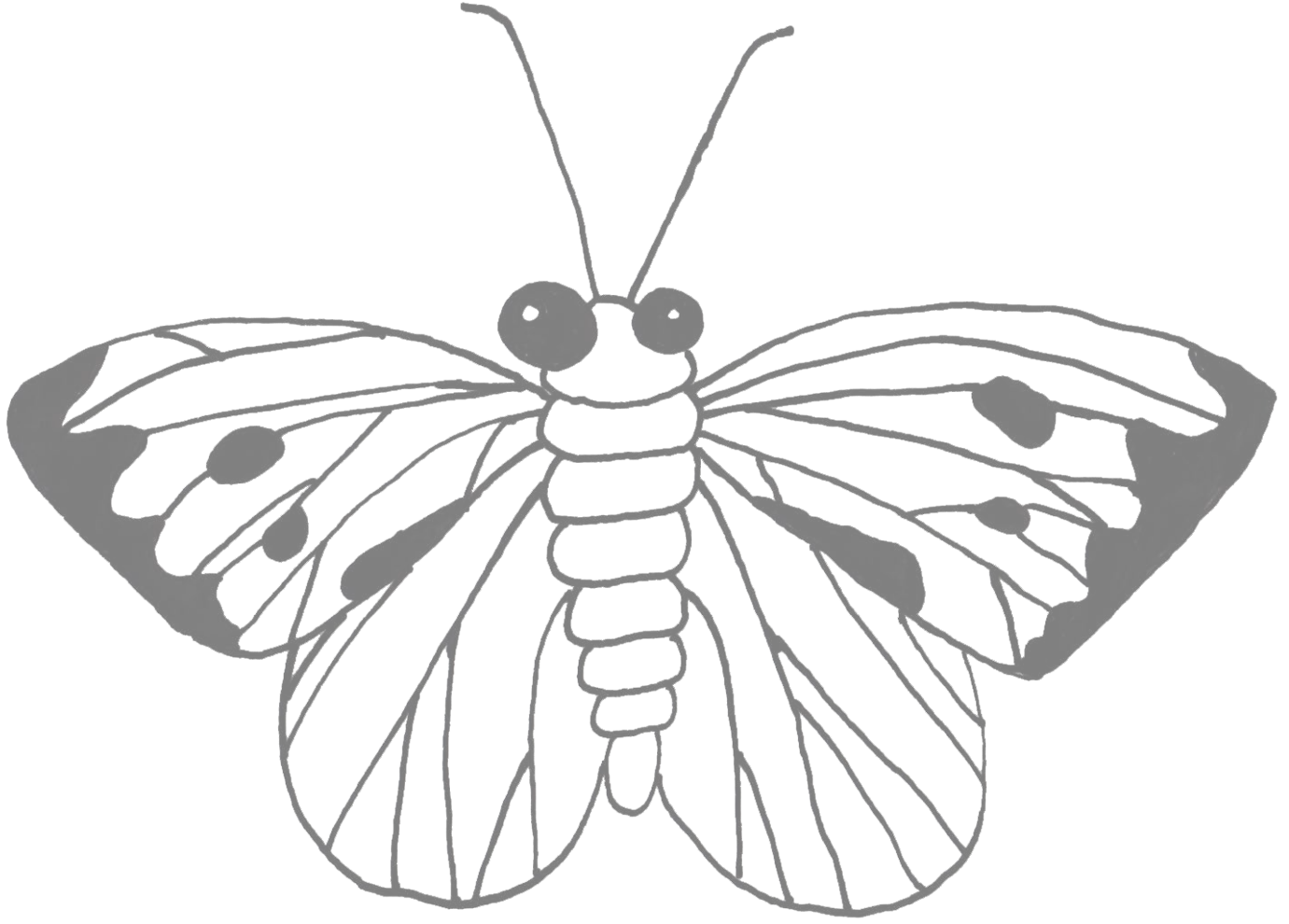
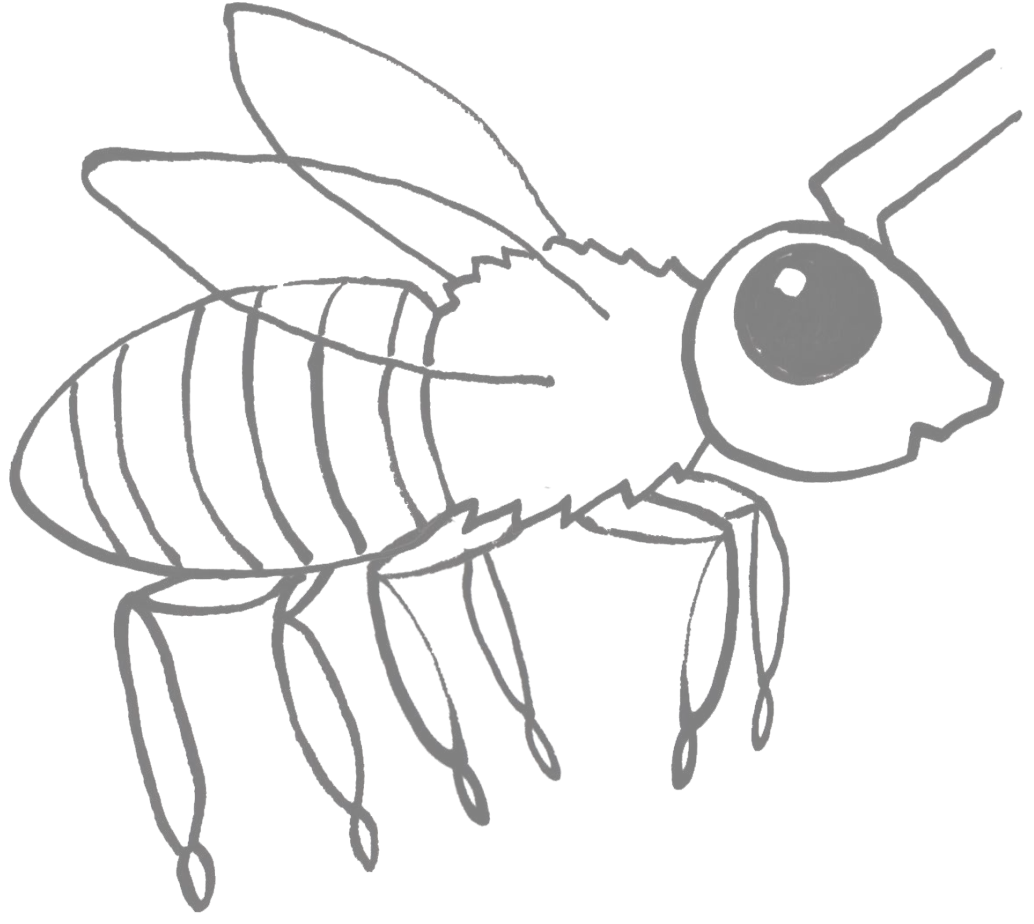
A UU_ XJYfYb 'a Yh'buHi i fa UhYfJU'Yb°°
; U'bUUf'Vi JhYb'Yb'ncY_'gUa Yb'VJ'j"
V'UXYfYbž'hU_ 'Ygž'V'cYa Yb'Yb'UufXY"; YVfi J_
XY'd'U_[i a 'ca 'a UhYfJU'Yb'cd'XY'V'UXYb'ihY'
d'U_ 'Yb"

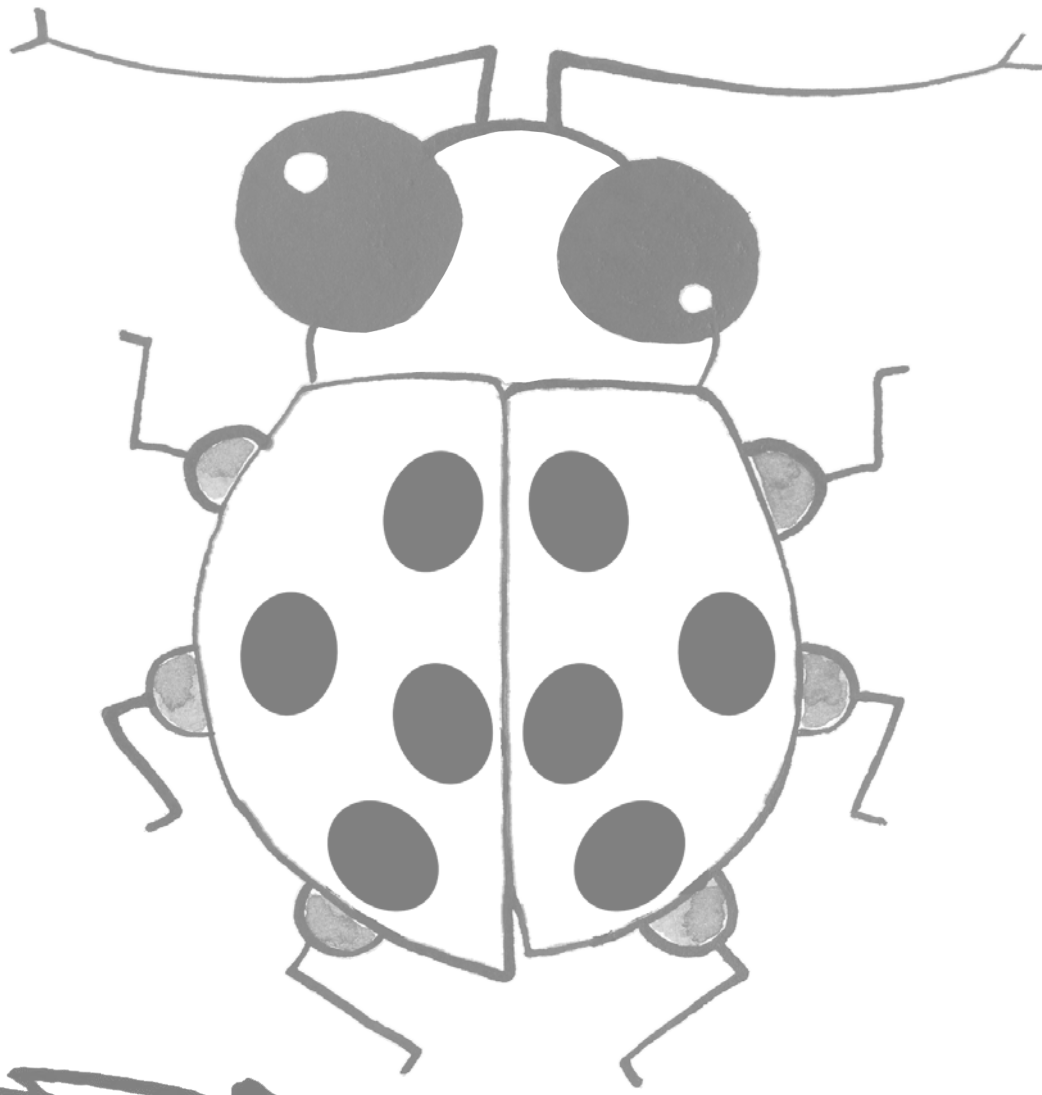
Maak dieren met natuurmaterialen!
Ga naar buiten en zoek samen bijv.
bladeren, takjes, bloemen en aarde. Gebruik
de plakgum om materialen op de bladen te
plakken.

Maak dieren met natuurmaterialen!
Ga naar buiten en zoek samen bijv.
bladeren, takjes, bloemen en aarde. Gebruik
de plakgum om materialen op de bladen te
plakken.

Maak dieren met natuurmaterialen!
Ga naar buiten en zoek samen bijv.
bladeren, takjes, bloemen en aarde. Gebruik
de plakgum om materialen op de bladen te
plakken.

naam

leeftijd

DE TUIN MET STIP

maak iedereen blij met een groene tuin

